

Datum advies: 12 mei 2025
Plaats advies: UTRECHT

DE RIJDENDE RECHTER



Advies

voor betrokken partijen:

1. De heer J. Ambaum, wonende te Andelst verder te noemen: Ambaum
2. Sociaal Fonds Mobiliteit, verder te noemen SFM, vertegenwoordigd door de heer H. van Gelderen, verder te noemen: Van Gelderen
3. Aanvullend Vervoer Arnhem Nijmegen, verder te noemen AVAN, vertegenwoordigd door de heer M. van den Beucken, verder te noemen: van den Beucken

gegeven door mr J.S. Reid, verder te noemen de rijdende rechter.

De procedure

Partijen zijn schriftelijk overeengekomen het tussen hen bekende en actuele onderwerp van het niet mogen instappen met een scootmobiel, de Code VVR en de daarmee gepaard gaande vraagstukken te behandelen in een informatieve aflevering van de Rijdende Rechter. Partijen wensen elkaar en de kijker van het programma duidelijkheid rondom het voornoemde onderwerp te verschaffen.

De rijdende rechter heeft kennis genomen van alle door partijen overgelegde stukken.

De zaak is behandeld op de hoorzitting van 25 april 2025, die is gehouden in Westervoort. Partijen zijn daar verschenen en zijn in de gelegenheid gesteld op- en aanmerkingen te maken en hun standpunten toe te lichten.

Voorafgaand aan de hoorzitting heeft de rijdende rechter zich begeven naar taxibedrijf Munckhof in Arnhem. Daarbij waren ook Ambaum, Van Gelderen en Van den Beucken aanwezig. Verder waren de heer Smoorenburg (liftdeskundige), mevrouw Koning (mobiliteitsdeskundige) en mevrouw Van Bladel (ervaringsdeskundige) als deskundigen aanwezig.

Hierna is het advies bepaald op vandaag.

Vaststaande feiten

In deze adviesprocedure mag van de volgende feiten worden uitgegaan, omdat deze voldoende zijn komen vast te staan.

1. Aanleiding voor het maken van een informatieve uitzending van de Rijdende rechter is een casus van Ambaum. Ambaum heeft een scootmobiel en maakt gebruik van vraagafhankelijk vervoer geregeld door AVAN. Omdat het voor hem te zwaar is zelfstandig in de taxibus te stappen, wil hij zittend op de scootmobiel via de lift de taxibus betreden. Dat is volgens AVAN niet toegestaan en levert discussies op met telefoonmedewerkers van AVAN of de taxichauffeurs van Munckhof.
2. SFM is een organisatie voor werknemers en werkgevers in de taxibranche.
3. SFM was betrokken bij het opstellen van en controleert de code Veilig Vervoer Rolstoelinzittenden (Code VVR). Deze code geeft duidelijkheid over de vraag wanneer een rolstoel/scootmobiel veilig kan worden vervoerd en aan deze richtlijnen moeten taxibedrijven zich houden.
4. Punt 3 van Code VVR bepaalt: *“Een scootmobiel wordt verstrekt als iemand nog in staat wordt geacht een beperkte afstand te lopen. Dat betekent dat de scootmobielpassagier ook in staat wordt geacht een overstap naar en van een reguliere zitplaats te maken. Vanwege de veiligheid dient de scootmobielpassagier buiten het voertuig af te stappen en – met enige hulp – het voertuig via de reguliere ingang te betreden. De scootmobiel kan mogelijk als bagage worden meegenomen, mits deze door de chauffeur goed vastgezet kan worden. (...) Mocht de passagier niet in staat zijn de trap of opstap te nemen, dan kan ervoor gekozen worden hem of haar staand op de lift het voertuig te laten betreden. Daarbij is het een absolute voorwaarde dat de chauffeur de passagier zeer goed begeleidt. (...) Een vervoerder kan er voor kiezen een eenvoudige rolstoel ter beschikking te stellen om de passagier in het voertuig te rijden, echter dit kost veel extra tijd. Als deze werkwijze niet mogelijk is, zal een rit geweigerd worden.”*
5. AVAN verzorgt het aanvullend vervoer voor een collectief van achttien gemeenten.
6. De deelnemende gemeenten stellen als voorwaarde aan AVAN dat zij zich confirmeert aan de Code VVR.
7. AVAN heeft ook een eigen reglement. In dat reglement staat dat een passagier niet staand via de lift het voertuig in of uit mag.

Voorgelegde vragen

Ambaum is van mening dat hij zittend op zijn scootmobiel de taxibus via een lift in moet kunnen rijden vanwege zijn beperking en dat dit veiliger is met een scootmobiel dan met een rolstoel, waarvoor het wel is toegestaan. Ambaum legt aan de rijdende rechter de vraag voor of hij zittend op zijn scootmobiel via een lift veilig de toegang tot de taxibus kan krijgen.

De SMV en AVAN zijn van mening dat dit in verband met de veiligheid niet is toegestaan en vragen wat de rijdende rechter ervan vindt.

De deskundigen en betrokkenen

Smooenburg verklaart dat de lift aan de taxibussen van AVAN de meest voorkomende lift in Nederland is, een hefvermogen heeft van 400 kilo en voldoet aan Europese normen voor gehandicaptenvervoer. Verder verklaart Smooenburg dat de afrijbeveiliging aan de achterzijde van de lift onvoldoende sterk is om een scootmobiel tegen te houden en het mogelijk is dat een scootmobiel daaroverheen rijdt. Smooenburg spreekt veel chauffeurs in het land en hoort daarbij nog steeds geregeld verhalen over ongelukken met scootmobielen op de lift. Daarbij is hem zelfs een incident ter ore gekomen waarbij iemand de scootmobiel uit de taxibus reed terwijl de lift nog niet boven was. Voor chauffeurs is het ook niet goed in te schatten of een reiziger in staat is met beleid en voorzichtigheid de scootmobiel te besturen.

Van Bladel verklaart in beginsel begrip te hebben voor de weerstand van Ambaum voor de overstap van een scootmobiel naar een elektrische rolstoel vanwege de actieradius en snelheid die met een scootmobiel kan worden bereikt.

Koning verklaart dat de getoonde taxibus minst belastend is voor mensen met een fysieke beperking vanwege de lage opstap en de aanwezigheid van twee beugels. Verder moeten mensen naar vermogen zoveel mogelijk blijven bewegen om het bewegingsapparaat sterk te houden en dus vermijden om de hele dag in een scootmobiel te zitten.

Van Gelderen verklaart dat bij de totstandkoming van code VVR instanties zijn betrokken die zowel werknemers als werkgevers in aanvullend vervoer vertegenwoordigen en waarbij informatie is opgehaald bij vertegenwoordigers van de gebruikers van het aanvullend vervoer. Voor zover mensen niet in staat zijn zelf in de taxibus te stappen en desondanks in een scootmobiel rijden en niet in elektrische rolstoel zitten, is er waarschijnlijk sprake geweest van een onjuiste indicatie bij de WMO. Die persoon had een rolstoel moeten krijgen. Het is dus niet zo dat zij discrimineren. Hoofddregel aldus Van Gelderen is dus dat een scootmobiel wordt gebruikt door mensen die in staat mogen worden geacht zelf ook mobiel te zijn.

Van den Beucken verklaart dat gemeenten AVAN opdragen zich te confirmeren aan de code VVR en dat AVAN in het kader van de veiligheid ervoor heeft gekozen reizigers niet staand op de lift de taxibus te laten betreden. Van den Beucken vindt het stellen van voorwaarden aan de gebruiker van een scootmobiel om zelf in te stappen niet onredelijk.

Beoordeling van de voorgelegde vragen

De rijdende rechter constateert dat er een grote behoefte bestaat bij deelnemers van het aanvullend vervoer aan duidelijkheid over de vraag of een verboden onderscheid op grond van handicap wordt gemaakt bij scootmobielpassagiers die de taxibus niet zelfstandig via de reguliere ingang kunnen betreden. De rijdende rechter komt tot de conclusie dat in dit geval geen verboden onderscheidt wordt gemaakt en ligt dit als volgt toe.

De wet¹ brengt bij vervoer van personen nagenoeg een risicoaansprakelijkheid voor de vervoerder met zich. Ter voorkoming van aansprakelijkheid en ook in het kader van de beheersbaarheid van verzekerbare risico's moet het een vervoerder vrijstaan het belang van veilig vervoer te laten prevaleren boven het belang van een individu op vervoer. Regels die een vervoerder daarom hanteert moeten dan wel in redelijkheid het belang van de veiligheid behartigen.

De branche van het personenvervoer heeft de Code Veilig Vervoer Rolstoelgebruikers (Code VVR) opgesteld. AVAN moet zich van de deelnemende gemeenten aan de Code VVR conformeren. De Code VVR bevat informatie en aanbevelingen voor het veilig vervoeren (inclusief het laten in- en uitstappen) van reizigers die gebruik maken van een (elektrische) rolstoel, scootmobiel of ander mobiliteitsmateriaal. De hoofdregel is dat een scootmobielpassagier de taxibus via de reguliere ingang betreedt. De code VVR staat het dus – anders dan bij een elektrische rolstoel – niet toe om een passagier in de scootmobiel te laten zitten bij het in- en uitrijden via de lift. Als de passagier niet in staat is via de reguliere ingang in te stappen, geeft de Code VVR als optie dat een passagier staand via de lift de taxibus betreedt. Ambaum en AVAN zijn het erover eens dat dit voor hen geen optie is. Ambaum wil dit niet en volgens AVAN is dit te wiebelig en is de lift daar niet voor bedoeld. AVAN heeft het daarom ook in de eigen voorwaarden verboden. De liftproducent verbiedt dit overigens ook, aldus de liftdeskundige. De rijdende rechter heeft uit eigen ervaring ook geconstateerd dat het gebruik van de lift voor een staande persoon op z'n best provisorisch te noemen is, nu duidelijk is dat er geen voorziening is die ertoe strekt dat iemand zich (stevig) kan vasthouden.

Verder kan een vervoerder volgens de Code VVR ervoor kiezen een eenvoudige rolstoel ter beschikking te stellen om de passagier via de lift de taxibus in te rijden. AVAN kiest ervoor deze optie niet aan te bieden. Zij voert daartoe aan dat de bus te zwaar wordt; er te weinig ruimte is in de bus voor een extra rolstoel, en dat lang duurt om vier liftbewegingen te maken voor de instap van 1 persoon.

De Code VVR schrijft ten slotte voor dat wanneer geen van deze opties mogelijk is, de chauffeur het vervoer moet weigeren.

De regels van Code VVR en waaraan AVAN zich moet confirmeren maken onderscheid tussen scootmobielgebruikers die niet via de reguliere ingang de taxibus kunnen betreden, en rolstoelgebruikers die dit ook niet kunnen. Dit onderscheid is niet verboden als het noodzakelijk is voor de bescherming van de veiligheid en gezondheid van de passagier.² Er moet dus een reëel gevaar voor de veiligheid en gezondheid zijn en dat gevaar kan niet op een andere manier worden weggenomen door een doeltreffende aanpassing.³ Volgens SFM en AVAN komt de veiligheid van scootmobielgebruikers in gevaar als zij in de scootmobiel blijven zitten bij het inrijden. Een scootmobiel is zwaarder dan een rolstoel en door de constructie van een scootmobiel is het kantelgevaar op de lift van een taxibus vrij groot. Bovendien kan een scootmobiel van de lift schuiven bij een verkeerde bediening, bijvoorbeeld als de gebruiker de scootmobiel per vergissing in de achteruitversnelling zet in plaats van in de vooruitversnelling. Dit omdat een scootmobiel een veel krachtiger motor heeft dan een elektrische rolstoel, en ook verschillende snelheidsstanden. Hij kan op eigen kracht over de bestaande afrolbeveiliging rijden. De scootmobiel kan voorts per ongeluk in de snelle stand staan, met alle extra gevaar van dien. SFM en AVAN hebben dus voldoende onderbouwd dat de veiligheid van Ambaum in gevaar kan komen, waarvoor AVAN aansprakelijk zou zijn. Verder is het achteruit oprijden van de liftplank niet geschikt om het kantelgevaar te voorkomen. Ook een hogere en/of stevigere afrijbeveiliging biedt geen oplossing. Daardoor zou het gewicht van de taxibus toenemen, terwijl vervoerders juist een groot belang hebben bij vermindering van het gewicht. Dit om een overschrijding van het maximum gewicht en

¹ Artikelen 8:1147 en 8:1148 van het Burgerlijk Wetboek.

² Artikel 3, eerste lid, aanhef en onderdeel a, Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (GBH/CZ).

³ Artikel 2, eerste lid WGBH/CZ.

daarmee de noodzaak van een groot rijbewijs te voorkomen. Ook is voldoende aangetoond dat het eisen van de aanwezigheid van een instaprolstoel in elke taxibus van AVAN op dit moment niet doelmatig is en niet direct kan worden geregeld.

De rijdende rechter is zich er terdege van bewust dat dit onderscheid voor passagiers met een scootmobiel die niet zelfstandig de taxibus kunnen instappen leidt tot de ongewenste situatie dat voor hen bij AVAN geen aanvullend vervoer mogelijk is. Van discriminatie door te weigeren dat Ambaum in de scootmobiel kan blijven zitten bij het inrijden in de taxibus is echter geen sprake. Wel zal AVAN zich er rekenschap van moeten geven dat aannemelijk is, dat in een vergrijzende samenleving steeds meer mensen in een scootmobiel zullen belanden, en de druk op een verandering door AVAN van haar beleid wellicht niet snel zal afnemen. De rijdende rechter geeft daarom AVAN in overweging – zoals sommige concurrentie van haar ook doet – waar mogelijk rekening te houden met passagiers die alleen via een rolstoel de taxibus kunnen betreden en voor die passagiers een rolstoel mee te nemen en haar planning en taxibus daarop in te richten. Dat levert mogelijk een ander kostenplaatje op waardoor wellicht ook de gemeente betrokken zal moeten worden bij dit beleid.

ADVIES

De rijdende rechter stelt vast dat geen sprake is van verboden onderscheid op grond van handicap of ziekte door Ambaum te weigeren zittend op een scootmobiel via de lift de taxibus in te laten rijden.

Dit advies is gegeven door mr J.S. Reid als rijdende rechter en uitgesproken te Utrecht op 12 mei 2025.

Adviseur
mr J.S. Reid

Secretaris
mr C.M. Sharif